

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Tdo/19/2018
Identifikačné číslo spisu: 5911010278
Dátum vydania rozhodnutia: 06.08.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Štefan Michálik
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5911010278.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Michálika a sudcov JUDr. Gabriely Šimonovej a JUDr. Viliama Dohňanského, na neverejnom zasadnutí s verejným vyhlásením rozsudku 6. augusta 2018 v Bratislave, v trestnej veci obvineného D. H. pre pokračovací trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. a iné (zák. č. 140/1961 Zb.), o dovolaní obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 18. mája 2016, sp. zn. 2To/49/2015, podľa § 382a, § 386 ods. 1, ods. 2, § 388 ods. 1, ods. 2 Tr. por. po zistení dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. e/, písm. l/ Tr. por. takto

rozhodol:

Rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 18. mája 2016, sp. zn. 2To/49/2015, a v konaní, ktoré mu predchádzalo, bol

p o r u š e n ý z á k o n

v ustanoveniach § 2 ods. 7, ods. 9, ods. 14, § 31 ods. 1, § 34 ods. 1, § 44 ods. 2, § 309 ods. 1, § 310 ods. 1, § 316 ods. 1 Tr. por. a § 250 ods. 1, ods. 5 s § 9 ods. 2, § 125 ods. 1 písm. g/, § 176 ods. 1 Tr. zák. (zák. č. 140/1961 Zb.) v n e p r o s p e c h obvineného D. H..

Napadnutý rozsudok krajského súdu sa z r u š u j e v celom rozsahu.

Z r u š u j e sa aj rozsudok Okresného súdu Ružomberok zo 14. januára 2015, sp. zn. 1T/26/2012, ako aj ďalšie rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Okresného súdu Ružomberok sa p r i k a z u j e, aby vec v potrebnom rozsahu z n o v u p r e r o k o v a l a r o z h o d o l v inom zložení senátu.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Ružomberok zo 14. januára 2015, sp. zn. 1T/26/2012 (ďalej len ako

okresný alebo prvostupňový súd), bol obvinený D. H. uznaný vinným v časti skutkov označených pod č. 1 a 2 z pokračovacieho trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. (zák. č. 140/1961 Zb.) v spolupáchateľstve podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. (zák. č. 140/1961 Zb.) a v časti skutku označenom pod č. 3 z trestného činu skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 125 ods. 1 písm. g/ Tr. zák. (zák. č. 140/1961 Zb.) a z trestného činu falšovania pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate a úradnej uzávery podľa § 176 ods. 1 Tr. zák. (zák. č. 140/1961 Zb.), na tom skutkovom základe, že

1. D. H. ako konateľ spoločnosti B., IČO: XX XXX XXX, dňa 26. apríla 2005 v Ružomberku po predchádzajúcej dohode s druhým konateľom spoločnosti, G. A., uzavrel so X. P. leasingovú zmluvu číslo 00105-K-001, ktorej predmetom bol finančný prenájom drevospracujúcej továrne s príslušenstvom stavbami a parcelami v katastrálnom území obce Veľký Šariš, okres Prešov, na dobu 180 mesiacov, za čo na základe uvedenej zmluvy X. P. zaplatila prenajímateľovi - vyššie uvedenej leasingovej spoločnosti, bankovým prevodom na účet firmy celkovo 6 500 000 Sk (215 760,47 €), prenajímateľ sa v zmysle uvedenej zmluvy zaviazal predmet zmluvy nájomcovi fyzicky odovzdať v lehote 21 dní od podpisu leasingovej zmluvy, pričom už v čase podpísania zmluvy D. H. a G. A. ako konatelia spoločnosti B., vedeli, že tak neurobia a doposiaľ predmet leasingu X. P., nar. X. X. XXXX v O., bytom K. X, XXX XX O., neodovzdali, čím jej spôsobili škodu vo výške 6 500 000 Sk (215 760,47 €).

2. D. H. ako konateľ spoločnosti B., IČO: XX XXX XXX, dňa 13. mája 2005 v Ružomberku po predchádzajúcej dohode s druhým konateľom spoločnosti, G. A., uzavrel s D. Q., nar. XX. U. XXXX, trvale bytom S., H. XXXX/XX, ako konateľom spoločnosti O., leasingovú zmluvu číslo 001-05-Z-004, ktorej predmetom bol finančný leasing výrobnéj linky značky F. na výrobu elektromotorov, za čo na základe uvedenej zmluvy uhradil D. Q. ako nájomca prenajímateľovi - vyššie uvedenej leasingovej spoločnosti dňa 13. mája 2005 hotovostným vkladom na účet číslo XXXXXXXXXXXX/XXXX, vedený v C., a. s., pobočka H., sumu 7 526 750 Sk (249 842,33 €) ako mimoriadnu leasingovú splátku, prenajímateľ sa v zmysle uvedenej zmluvy zaviazal predmet leasingu nájomcovi fyzicky odovzdať v lehote 21 dní od prevzatia leasingovej splátky, pričom už v čase podpísania zmluvy D. H. a G. A., ako konatelia spoločnosti B., vedeli, že tak neurobia a doposiaľ predmet leasingu D. Q., nar. XX. U. XXXX v P., bytom H. XXXX/XX, S., neodovzdali, čím mu spôsobili škodu vo výške 7 526 750 Sk (249 842,33 €).

3. D. H. ako konateľ spoločnosti B. IČO: XX XXX XXX, dňa 9. augusta 2004 v úmysle zapísať svoje meno do Obchodného registra spoločnosti B., priložil k návrhu na zápis do obchodného registra na Okresnom súde Žilina, ulica Hviezdoslavova 26, overenú kópiu sfaľovaného výpisu registra trestov na svoje meno, ktorý bol potvrdený falošnou pečiatkou Magistrátu mesta Havířov, Česká republika, odboru vnútorných vecí a v rozpore so skutočnosťou osvedčoval, že nemá ku dňu 15. júla 2004 záznam v registri trestov, pričom bol rozsudkom Okresného súdu v Karvinej, pobočka Havířov dňa 7. septembra 1999, sp. zn. 101T/201/99, odsúdený pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 3 písm. c/ Tr. zák. platného do 31. decembra 2005 k súhrnnému trestu odňatia slobody v dĺžke trvania 4 roky a 6 mesiacov nepodmienečne a k trestu zákazu činnosti riadenia motorových vozidiel na dobu 5 rokov.

Obvinenému bol za to uložený podľa § 250 ods. 5 Tr. zák., za použitia § 35 ods. 2 Tr. zák. (zák. č. 140/1961 Zb.), úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 76 mesiacov so zaradením pre jeho výkon podľa § 39a ods. 3 Tr. zák. (zák. č. 140/1961 Zb.) do prvej nápravno-výchovnej skupiny.

Okresný súd zároveň obvinenému podľa § 49 ods. 1 Tr. zák. (zák. č. 140/1961 Zb.) uložil trest zákazu činnosti vykonávať funkciu v riadiacich, kontrolných alebo dozorných orgánoch obchodných spoločností v trvaní 5 rokov.

Podľa § 288 ods. 1 Tr. por. okresný súd odkázal poškodených X. P., nar. X X. XXXX v O., bytom K. X, O. a D. Q., nar. XX. U. XXXX v P., bytom H. XXXX/XX, S., s uplatnenými nárokmi na náhradu škody na civilné konanie.

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 18. mája 2016, sp. zn. 2To/49/2015 (ďalej len ako krajský alebo

odvolací súd), podľa § 321 ods. 1 písm. f/, ods. 2 Tr. por. rozsudok okresného súdu zrušil v časti výroku o náhrade škody týkajúcej sa poškodenej X. P. a na základe § 322 ods. 3 Tr. por. obvinenému podľa § 287 ods. 1 Tr. por. uložil povinnosť nahradiť menovanej poškodenej škodu vo výške 197 171,88 € a podľa § 316 ods. 1 Tr. por. odvolanie obvineného ako oneskorene podané zamietol.

Obvinený dňa 4. decembra 2017 prostredníctvom zvoleného obhajcu napadol dovolaním rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, opierajúc tento mimoriadny opravný prostriedok o dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. e/, písm. g/ Tr. por.

Obvinený v tomto dovolaní namieta zamietnutie ním podaného odvolania z formálnych dôvodov, ako oneskorene podané. Obvinený uvádza, že ihneď po vyhlásení rozsudku okresného súdu na hlavnom pojednávaní, riadne a včas zahlásil odvolanie, ktoré neskôr aj písomne odôvodnil.

Podľa názoru obvineného, predseda senátu okresného súdu, ktorý v tejto veci konal a rozhodoval, mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. V tomto smere obvinený uviedol, že obhajca požiadala súd o zaslanie zápisnice z hlavného pojednávania z 10. februára 2014 a 10. marca 2014 elektronickou cestou, tieto zápisnice mu boli zaslané, avšak ich obsahom bol aj vopred (pred skončením dokazovania) vypracovaný rozsudok na obvineného. Táto skutočnosť podľa obvineného nepreukazuje objektivitu sudcu.

Na podklade uvedeného obvinený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len ako najvyšší alebo dovolací súd) navrhol, aby zrušil rozsudok krajského súdu ako aj rozsudok okresného súdu a okresnému súdu vec vrátil na nové prerokovanie a rozhodnutie. Neskorším samostatným podaním obvinený najvyšší súd zároveň požiadala o odklad nástupu na výkon trestu odňatia slobody, resp. prerušenie výkonu trestu odňatia slobody, uloženého mu v tomto konaní.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Ružomberok na dovolanie obvineného reagoval vyjadrením doručeným okresnému súdu 22. decembra 2017, v ktorom v stručnosti uviedol, že rozsudok okresného a tiež krajského súdu považuje za zákonný a dostatočným spôsobom odôvodnený. Podľa názoru okresného prokurátora obvinený v tejto veci nepodal odvolanie riadne a včas, pričom o jeho námietke zaujatosti predsedu senátu a tiež celého Okresného súdu Ružomberok rozhodoval v druhostupňovom konaní Krajský súd v Žiline uzneseniami z 11. júna 2014, sp. zn. 2Nto/6/2014 a 2Tos/56/2014.

V zmysle uvedeného okresný prokurátor najvyššiemu súdu navrhol dovolanie obvineného ako nedôvodné odmietnuť podľa § 382 písm. c/ Tr. por.

Najvyšší súd po preskúmaní dovolania na podklade spisu zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h/, § 566 ods. 3 Tr. por.), oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b/, § 373 ods. 1 Tr. por.) v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Tr. por.) a spĺňa i všetky obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Tr. por.).

Na úvod treba uviesť, že obvinený v dovolaní zdanlivo uvádza naplnenie dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. g/ a písm. e/ Tr. por., avšak z obsahu tohto dovolania je zrejmé, že ním namieta aj formálne zamietnutie ním podaného riadneho opravného prostriedku, a teda uplatňuje dovolací dôvod podľa v § 371 ods. 1 písm. l/ Tr. por. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na svoje skoršie uznesenie zo 16. augusta 2011, sp. zn. 2 Tdo 30/2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 120/2012, podľa ktorého väzanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Tr. por. sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Najvyšší súd sa z uvedeného dôvodu v predmetnej veci meritórne zaoberal aj dovolacím dôvodom uvedeným v § 371 ods. 1 písm. l/ Tr. por.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. l/ Tr. por. je vo vzťahu k ostatným dovolacím dôvodom

špecifický v tom, že dovolateľ ho môže účinne uplatniť aj vtedy, keď nespĺňa podmienku využitia riadneho opravného prostriedku uvedenú v § 372 ods. 1 Tr. por.

Uvedený dovolací dôvod je založený na nesprávnom postupe odvolacieho súdu pri použití § 316 ods. 1 Tr. por., v čoho dôsledku bola oprávnená osoba ukrátená o svoje právo na preskúmanie rozsudku súdu prvého stupňa v riadnom opravnom konaní. V prípade, že je podané odvolanie, odvolací súd je povinný vždy skúmať, či bolo podané včas, oprávnenou osobou, či nedošlo k späťvzatiu odvolania, alebo k jeho vzdaniu sa. Za situácie, že by došlo k naplneniu niektorej z týchto okolností, odvolací súd odvolanie zamietne. Ak by však odvolací súd zamietol odvolanie bez splnenia niektorej z vyššie uvedených podmienok, zakladalo by to dôvod pre podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. l/ Tr. por.

V predmetnej trestnej veci krajský súd podľa § 316 ods. 1 Tr. por. zamietol odvolanie obvineného ako oneskorene podané. Tento záver odôvodnil tým, že rozsudok okresného súdu bol vyhlásený na hlavnom pojednávaní dňa 14. januára 2015, pričom zo zápisnice o hlavnom pojednávaní vyplýva, že na ňom nebol prítomný obvinený, ale boli prítomní obhajca a prokurátor. V ich prítomnosti bol rozsudok vyhlásený a podľa zápisnice o hlavnom pojednávaní, po vysvetlení významu rozhodnutia a poučení o opravnom prostriedku prokurátor sa vzdal práva na podanie odvolania a bola urobená poznámka, že obvinenému bude rozsudok doručený. Rozsudok okresného súdu bol obvinenému doručený 2. júna 2015 a jeho obhajcovi 20. marca 2015.

Krajskému súdu bola vec predložená dňa 25. marca 2015 na rozhodnutie v súvislosti s odvolaním, ktoré vo veci podala poškodená. Dňa 7. apríla 2015 odvolací súd vrátil trestný spis okresnému súdu z dôvodu, že obvinenému doposiaľ nebol riadne doručený rozsudok okresného súdu. V priebehu toho, ako bola vec vrátená na okresný súd, bolo do spisu pripojené vyjadrenie obvineného k odvolaniu poškodenej, na ktorom sa nachádza odtlačok podacej pečiatky zo dňa 31. marca 2015 a oznámenie o zmene adresy advokátskej kancelárie obhajcu, rovnako s podacou pečaťou zo dňa 31. marca 2015. Obvinený sa k odvolaniu poškodenej vyjadril tak, že s poukazom na svoje vyhlásenie o nevine, považuje výrok o náhrade škody za nesprávny a nesúladný s vykonaným dokazovaním. Po úspešnom doručení prvostupňového rozsudku obvinenému, okresný súd opätovne predložil krajskému súdu vec s odvolaním poškodenej dňa 18. júna 2015.

Na verejnom zasadnutí konanom dňa 28. októbra 2015 obhajca obvineného poukázal na tú skutočnosť, že odvolanie v tejto veci podal priamo do zápisnice o hlavnom pojednávaní po vyhlásení rozsudku, pričom toto odvolanie následne písomne odôvodnil samostatným podaním, ktoré okresnému súdu zaslal spoločne s vyjadrením k odvolaniu poškodenej a oznámením o zmene sídla svojej advokátskej kancelárie. Jeho zahlásenie by malo byť zaznamenané aj prostredníctvom technického prostriedku určeného na zaznamenávanie priebehu hlavného pojednávania. Odvolací súd k tomu uviedol, že z trestného spisu vyplýva, že na č. l. 1123 a 1124 je zaznamenané podanie označené ako „vyjadrenie k odvolaniu“ (poškodenej) a „oznámenie o zmene“, pričom z podacieho lístka je zrejmé, že tieto listiny boli súdu doručené 31. marca 2015. Krajský súd konštatoval, že písomné odôvodnenie odvolania, ktoré obhajca súdu predložil na verejnom zasadnutí, netvorí súčasť spisu.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uvádza, že po nahliadnutí do systému elektronického súdneho spisu bolo zistené, že z hlavného pojednávania nebola vyhotovená zvuková nahrávka, čo v čase vykonávania hlavného pojednávania nebolo obligátnou povinnosťou súdu, nakoľko od 1. januára 2015 do 28. februára 2015 bola vykonaná skúšobná prevádzka v rámci projektu nahrávania súdnych pojednávaní. Toto vyjadrenie krajského súdu je síce pravdivé, no s ohľadom na konkrétne okolnosti čiastočne zavádzajúce, pretože z úradného záznamu predsedu senátu okresného súdu z 3. novembra 2015 jednoznačne vyplýva, že priebeh pojednávania bol nahrávaný záznamovým zariadením. Tento záznam však nebol technikom okresného súdu uložený v systéme elektronického súdneho spisu, nakoľko v tom čase išlo len o skúšobnú prevádzku v rámci pilotného nahrávania súdnych pojednávaní.

Krajský súd pre posúdenie otázky včasnosti podaného odvolania vrátil spis okresnému súdu so žiadosťou o vyjadrenie k spornej otázke na predsedu senátu, asistentky a ostatní personál okresného

súdu. Predseda senátu sa k tomu vyjadril tak, že z trestného spisu jednoznačne vyplýva, že obžalovaný D. H. je plne spôsobilý na právne úkony, jeho spôsobilosť nie je obmedzená a nie je ani pozbavený spôsobilosti na právne úkony. Obhajca teda nemá/nemá samostatné právo podať opravný prostriedok, resp. vyjadrovať sa v mene obžalovaného ohľadne jeho práva na podanie opravného prostriedku. Z uvedeného dôvodu preto predseda senátu nemal dôvod vyzývať obhajcu na jeho prípadné stanovisko k možnosti podania opravného prostriedku. Obhajca obžalovaného sa ani nevyjadril v rozpore so svojím tvrdením uvedeným v zápisnici z verejného zasadnutia pred krajským súdom, že na pojednávaní pred Okresným súdom Ružomberok podal odvolanie. Teda jeho podanie z č. I. 1145 nemôže byť ani doplnením „údajného ústneho zahlásenia odvolania“. O existencii písomného odvolania sa prvostupňový súd dozvedel až po vrátení veci Krajským súdom v Žiline. Dôvodom, pre ktorý bol spis tunajšieho súdu, sp. zn. 1T/26/2012, predložený Krajskému súdu v Žiline, bolo len a výlučne odvolanie poškodenej X. P.. Po preverení skutočností uvádzaných obhajcom obžalovaného v konaní pred krajským súdom bolo zistené, že jediná zásielka, ktorú doručil súdu, bolo vyjadrenie k odvolaniu poškodenej a oznámenie o zmene sídla advokátskej kancelárie. Z úradného záznamu podateľne Okresného súdu Ružomberok jednoznačne vyplýva, čo bolo obsahom tejto zásielky. Tvrdenia obhajcu obžalovaného považujem za nepravdivé, pričom pokiaľ tvrdí, že odvolanie prvostupňovému súdu zaslal, je jeho povinnosťou túto skutočnosť preukázať." Asistentka senátu 1T, ktorá vyhotovovala zápisnicu z hlavného pojednávania, na ktorom mal obhajca zahľásiť odvolanie, vo svojej odpovedi uviedla, že túto vyhotovovala v znení, ako jej bola nadiktovaná predsedom senátu.

Krajský súd v rámci zisťovania nahliadol do prokurátorského dozorového denníka, pričom zo záznamu vzťahujúceho sa na posudzovanú otázku vyplýva, že prokurátor sa vzdal odvolania a obvinenému sa rozhodnutie okresného súdu bude doručovať. Prokurátor prítomný na hlavnom pojednávaní tak zaznamenal obsahovo identický text nadiktovaný predsedom senátu do zápisnice o hlavnom pojednávaní.

Najvyšší súd považuje za potrebné k vyjadreniu predsedu senátu, ktoré sa odzrkadlilo na vedení hlavného pojednávania a znení zápisnice o hlavnom pojednávaní, podotknúť, že predseda senátu nesprávne interpretuje Trestný poriadok, keď uvádza, že obhajca má samostatné právo podať opravný prostriedok len v prípade, ak obvinený je pozbavený spôsobilosti na právne úkony, alebo ak je jeho spôsobilosť na právne úkony obmedzená, a preto nemal dôvod vyzývať obhajcu na prípadné stanovisko k možnosti podania opravného prostriedku.

Podľa § 308 ods. 2, druhá veta Tr. por. ak je obžalovaný pozbavený spôsobilosti na právne úkony, alebo ak je jeho spôsobilosť na právne úkony obmedzená, môže i proti vôli obžalovaného za neho v jeho prospech odvolanie podať aj jeho zákonný zástupca alebo jeho obhajca. Citované ustanovenie upravuje špecifickú situáciu a z jeho znenia nemožno vyvodit' záver, že obhajca nemá právo podať za svojho klienta - obžalovaného, ak sa koná v jeho neprítomnosti, odvolanie. Odvolanie podané v takom prípade obhajcom nie je odvolaním obhajcu, ale odvolaním obžalovaného, podaným obhajcom v jeho mene, nakoľko podľa § 34 ods. 1 posledná veta Tr. por. obvinený môže uplatňovať svoje práva (vrátane práva podávať opravné prostriedky) sám alebo prostredníctvom obhajcu, pričom všeobecné ustanovenie § 44 ods. 2 Tr. por. priznáva obhajcovi podávať v mene obvineného všetky opravné prostriedky naprieč všetkými štádiami trestného konania, teda aj v konaní pred súdom. Obhajca je oprávnený zahľásiť odvolanie v mene obvineného aj bez bezprostrednej porady s obvineným, pričom je úlohou konajúceho súdu pri následných úkonoch trestného konania zistiť, či odvolanie obhajcu v mene obvineného nebolo podané v rozpore so skutočnou vôľou obvineného. Uvedený záver vyplýva aj zo skoršieho rozsudku najvyššieho súdu z 30. júla 2008, sp. zn. 1 Tdo 15/2007.

V zmysle uvedeného predseda senátu okresného súdu pochybil, keď výzvu k možnosti podania opravného prostriedku adresoval výlučne prokurátorovi a nie aj obhajcovi obvineného. Týmto postupom súd porušil zásadu rovnosti strán v konaní podľa § 2 ods. 14 Tr. por. Tu najvyšší súd poukazuje aj na zrejmu nedôslednosť pri vyhotovovaní zápisnice o hlavnom pojednávaní, v ktorej sa uvádza, že súd poučil strany o možnosti podania opravného prostriedku po zdôvodnení vyhláseného rozsudku, a potom ešte raz po vyjadrení prokurátora o vzdaní sa odvolania a poznámke, že obvinenému bude rozsudok doručený.

Vyššie uvedené skutočnosti neumožňujú urobiť jednoznačný záver ohľadom zahlásenia odvolania obhajcom na hlavnom pojednávaní, avšak s poukazom na všetky nesprávnosti, nedôslednosť pri vedení zápisnice a tiež dôvodnosti vylúčenia predsedu senátu okresného súdu z vykonávania úkonov trestného konania v tejto veci (preukázaný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e/ Tr. por.; vid' nižšie) je potrebné s ohľadom na zásadu „in dubio pro reo“ (v pochybnostiach v prospech obvineného) dospieť k záveru o dôvodnosti dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. l/ Tr. por.

Najvyšší súd si je vedomý svojej judikatúry, podľa ktorej ak dovolací súd zistí naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. l/ Tr. por., potom je vylúčené, aby mohol vec ďalej posudzovať z akýchkoľvek iných hľadísk, ktoré by inak mohli zakladať jednotlivé dôvody dovolania, nakoľko naplnením tohto dovolacieho dôvodu vzniká stav neskončeného konania a nutnosť vrátiť vec krajskému súdu (uznesenie najvyššieho súdu z 24. februára 2009, sp. zn. 2 Tdo 5/2009, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 9/2011). Uvedený judikát však najvyšší súd pri dôslednom naplňaní zásad rýchlosti a hospodárnosti (účelnosti, procesnej ekonomie) konania, na prejednávanú trestnú vec aplikovať nemohol, čo zdôvodní nižšie.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e/ Tr. por. je naplnený za tej situácie, ak vo veci kona, l alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

Podľa § 31 ods. 1 Tr. por. <. z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednáwanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v trestnom konaní.

Uvedené ustanovenie Trestného poriadku v záujme zabezpečenia dôvery verejnosti v nestrannosť postupu orgánov činných v trestnom konaní vylučuje z vykonávania úkonov trestného konania ten orgán, u ktorého mohli vzniknúť pochybnosti o jeho nezaujatosti.

Obvinený námietku zaujatosti v predmetnom konaní uplatnil na hlavnom pojednávaní konanom dňa 31. marca 2014 jej zahlásením do zápisnice (splnená zákonná podmienka podľa § 371 ods. 4 Tr. por.). Túto námietku zdôvodnil tým, že po tom čo sa oboznámil so znením zápisníc o hlavnom pojednávaní z 10. februára 2014 a 10. marca 2014, ktoré mu boli zaslané elektronicky na jeho žiadosť asistentkou senátu dňa 10. marca 2014, zistil, že sa v nich nachádza vopred napísaný odsudzujúci rozsudok na osobu obvineného, t. j. rozsudok vyhotovený ešte pred skončením dokazovania. Obvinený poukázal na porušenie viacerých ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špecializovaný trestný súd a vojenské súdy. Postup súdu v tejto veci hodnotí ako neobjektívny.

Uznesením Okresného súdu Ružomberok z 31. marca 2014, sp. zn. 1T/26/2012, bolo rozhodnuté, že predseda senátu, JUDr. Ivan Štepita, nie je vylúčený z prejednania obžaloby vedenej proti obvinenému v predmetnej veci. Z odôvodnenia tohto uznesenia vyplýva, že menovaný predseda senátu sa v prejednáwanej veci necíti byť zaujatý, pričom z vyjadrenia asistentky senátu vyplýva, že pri ukladaní dokumentu (správnej zápisnice) došlo k chybe a zápisnica v počítači nebola uložená tak, ako bola na hlavnom pojednávaní napísaná, kde pri odoslaní zápisnice prostredníctvom elektronickej pošty túto skutočnosť asistentka senátu prehliadla a omylom bol zaslaný koncept zápisnice, v ktorej už bol vyhlásený rozsudok, avšak výrok rozsudku - odsúdenie nepatriło k uvedenej trestnej veci a slúžil len ako vzor zápisnice.

Krajský súd v Žiline uznesením z 11. júna 2014, sp. zn. 2Tos/56/2014, podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosť obvineného proti uzneseniu okresného súdu zamietol. Sťažnostný súd v tomto prípade uznal pochybenie okresného súdu, ktoré pričítal za vinu administratívneho aparátu súdu a uviedol, že

nemá vplyv na celkový priebeh trestného konania, resp. nepreukazuje dôvod pre vylúčenie predsedu senátu z úkonov trestného konania.

Najvyšší súd sa nestotožňuje zo závermi nižších súdov o bezdôvodnosti vylúčenia predsedu senátu okresného súdu z úkonov trestného konania v posudzovanej veci. Zo sporných zápisníc, ktoré boli obhajcoví obvineného zaslané asistentkou senátu vyplýva, že súd mal mať vytvorený záver o vine obvineného ešte predtým, než predseda senátu vyhlásil dokazovanie za skončené v zmysle § 274 ods. 1 Tr. por. Pri porovnaní sporných zápisníc z 10. februára 2014 a 10. marca 2014 v časti ktorých sa uvádza „predčasne“ vyhlásený rozsudok, je pritom zjavné, že predmetný text obsahuje všetky identifikačné údaje obvineného, v podstate totožný opis skutku, skutkovú vetu, právne zhodnotenie skutku či výroky o treste, alebo výrok o odkázaní poškodených s uplatneným nárokom na náhradu škody. Až na pár odlišností ide v podstate o text identický s tým, ktorý bol vyhlásený po skončení dokazovania na hlavnom pojednávaní konanom dňa 14. januára 2015.

Zároveň za rozporné považuje najvyšší súd výroky asistentky senátu okresného súdu, keď na jednej strane uvádza, že zápisnicu z hlavného pojednávania zo 14. januára 2015 vyhotovovala v znení, ako jej bola nadiktovaná predsedom senátu, no vo vzťahu k sporným zápisniciam z 10. februára 2014 a 10. marca 2014 uvádza, že tieto si tzv. predpripravila, a to vrátane znenia odsudzujúceho rozhodnutia.

Na tomto mieste najvyšší súd poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorého pri skúmaní podstatných náležitostí pojmu „zákonný sudca“ podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky treba brať do úvahy nielen príslušnú zákonnú úpravu, ale predovšetkým ustanovenia ústavy a dohovoru o nezávislom a neustrannom výkone súdnictva. Existencia neustrannosti musí byť určená jednak podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, jednak podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytuje dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť. V tomto smere ide o zvažovanie zistiteľných skutočností, ktoré môžu neustrannosť sudcu spochybniť. Z toho pohľadu môže mať dokonca určitý význam aj tzv. zdanie (javenie sa) pochybnosti (appearance of bias). Je to inými slovami vyjadrený výstižný výrok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Delcourt v. Belgicko*, podľa ktorého „spravodlivosť má byť nielenže vykonávaná, ale musí sa aj javiť, že je vykonávaná“. Podstatnou je dôvera, ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti u verejnosti vzbudzovať (III. ÚS 16/00) (mutatis mutandis uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 7. decembra 2011, sp. zn. I. ÚS 462/2011).

Po vyhodnotení všetkých vyššie opísaných skutočností najvyšší súd dospel k záveru, že postup okresného súdu javí opodstatnené pochybnosti o neobjektívnosti, ktorý bol dôvodom pre vylúčenie predsedu senátu z úkonov trestného konania v posudzovanej veci, a preto najvyšší súd vzhliadol dôvodnosť obvineným uplatnenej dovolacej námietky podľa § 371 ods. 1 písm. e/ Tr. por.

Najvyšší súd k odchýleniu sa od prijatého judikátu R 9/2011 dodáva, že ak by dovolací súd postupoval striktne rigorózne v zmysle jeho znenia, spôsobil by tým ďalšie zbytočné prietahy v konaní. Vrátenie veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie by neodstránilo nezákonnosť vzniknutú v konaní pred súdom prvého stupňa. Krajský súd v Žiline o vylúčení predsedu senátu okresného súdu už raz rozhodol s výsledkom o nevyklúčení namietaného sudcu. Nezákonnosťou vzniknutou v konaní pred okresným súdom by tak bolo poznačené aj akékoľvek ďalšie rozhodnutie krajského súdu a v prípade podaného dovolania obvineným by najvyšší súd rozhodol rovnakým spôsobom, ako sa s tou vecou vysporiadal už v tomto rozhodnutí.

Záver prijatý vo vyššie uvedenom judikáte najvyššieho súdu (R 9/2011) však aj naďalej platia pre obvineným uvádzaný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por., a preto je akýkoľvek vecný prieskum najvyššieho súdu v prípade tohto dovolacieho dôvodu vylúčený. Navyše obvinený tento dôvod uplatňuje len formálne, odkazuje naň, avšak žiadne konkrétne námietky preukazujúce jeho dôvodnosť neuvádza.

Nad rámec dovolania, najvyšší súd k prípadnému ukladaníu trestu obvinenému, preventívne dodáva, že trestné stíhanie obvineného za inkriminované skutky prebieha od 15. novembra 2006 v časti skutkov označených pod č. 1 a 2 a voči skutku vedenom pod č. 3 od 13. marca 2008. Podľa čl. 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola, okrem iného prejednaná v primeranej lehote, pričom v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva je trestné stíhanie presahujúce 6 rokov pri skutku s jednoduchšou dôkaznou situáciou neprimeraným presiahnutím lehoty požadovanej v uvádzanom článku Dohovoru. Prípadné porušenie práva na primeranú dĺžku konania je možné kompenzovať prostriedkami typickými pre trestné právo, a síce zmiernením uloženého trestu odňatia slobody (samozrejme za podmienky, že obvinený je uznaný za vinného). Táto nepeňažná forma kompenzácie zároveň vylučuje možnosť obvineného žalovať Slovenskú republiku o finančnú náhradu za prietiahy v trestnom konaní (viď rozsudok najvyššieho súdu z 3. februára 2016, sp. zn. 6 Tdo 12/2015).

Najvyšší súd nerozhodol o obvineného osobitnej žiadosti o odloženie, resp. prerušenie výkonu dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa § 380 ods. 4 Tr. por., nakoľko s ohľadom na vyššie uvedené zrušujúci výrok sa táto požiadavka stala bezpredmetnou.

V súlade so všetkými vyššie uvedenými skutočnosťami najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.